

Reactie van het college op het advies van de Adviesraad Sociaal Domein over de rapportage Kostenbeheersing Sociaal Domein

Wij hebben op 15 november 2018 de Adviesraad Sociaal Domein (ASD) om advies gevraagd over de rapportage Kostenbeheersing Sociaal Domein. Op woensdag 21 november 2018 hebben wij het advies van de ASD ontvangen. Het advies van de ASD is als bijlage toegevoegd aan deze notitie. Wij spreken onze waardering uit voor het grondige advies van de ASD binnen het korte tijdbestek dat daarvoor beschikbaar was.

Onderstaand geven wij een korte weergave van het advies met aansluitend de reactie van ons college. Het advies van de ASD geeft ons geen aanleiding tot wijziging van het aan de raad voorgelegde voorstel om in te stemmen met het verder uitwerken van maatregelen langs drie sporen: toegang en preventie, type ondersteuning en contractering.

Advies ASD	Toelichting gemeente	Aanpassing van het voorstel aan de raad?
<p>1. Wij adviseren een grondiger uitwerking van het kwantitatieve gedeelte van het onderzoek. Wat betekenen bijvoorbeeld die demografische ontwikkelingen in financiële zin? Hoe kun je hier op anticiperen?</p> <p>Het is interessant om de uitgaven van onze gemeente te vergelijken met de regio gemeenten of met soortgelijke gemeenten als De Bilt. Een dergelijke vergelijking kan nieuwe inzichten verschaffen in soort en omvang van de verschillende kostendrijvers.</p> <p>Ook mag de gemeente de eigen regierol versterken in het kader van één gezin, één plan, één regisseur.</p>	<p>Wij onderschrijven dat beter inzicht in de cijfers kan bijdragen aan de mate waarin wij kunnen anticiperen op de financiële effecten van o.a. demografische ontwikkelingen.</p> <p>Uit een eerder dit jaar gehouden inventarisatie in de regio Zuidoost Utrecht blijkt dat er veel informatiebronnen zijn met veel verschillende gegevens: lokaal, regionaal, bovenregionaal, landelijk; input-throughput-output-outcome; kwantitatief en kwalitatief. Het ontsluiten en waar mogelijk onderling koppelen van die gegevens is essentieel om meer inzicht en grip te krijgen.</p> <p>Belangrijke eerste stap om op korte termijn de informatieverzorging beter op orde te krijgen heeft te maken met de backoffices en de applicatie Zorgned, met de bijbehorende BI-tool voor het inrichten van rapportages monitoring/stuurinformatie. Dit onderwerp is reeds aangemerkt als prioriteit op de regionale agenda ZOU en wordt samen met de vier regiogemeenten de komende periode verder uitgewerkt. Daardoor wordt het ook mogelijk om onderling te vergelijken.</p>	<p>Geen aanpassing.</p>
<p>2. De meeste doorverwijzingen vinden nu plaats door de huisarts (57%), CJG/gemeente en het sociaal team. De overige doorverwijzingen komen via jeugdartsen, medisch specialisten, scholen en rechters.</p>	<p>Het advies om sterker in te zetten op samenwerking tussen het diagnostisch team van het Centrum voor Jeugd en Gezin, de huisartsen en de scholen is reeds onderdeel van het voorstel aan de raad (spoor 1: toegang en preventie). Onderdeel hiervan zijn</p>	<p>Dit is reeds onderdeel van het raadsvoorstel.</p>

<p>Om de toestroom naar de tweedelijns zorg te verminderen zal inderdaad intensievere samenwerking dienen plaats te vinden tussen partijen die verantwoordelijkheid dragen voor het verlenen van de toegang tot de jeugdzorg. Deze partijen vervullen een belangrijke poortwachtersfunctie. Gezamenlijk lading geven aan samenwerking, kennisdeling, en vroeg signalering waarbij uit wordt gegaan van het begrip "ongedeelde cliënt". Samenspel is daarom belangrijker dan steekspel.</p> <p>Wij adviseren derhalve sterker in te zetten op samenwerking tussen het diagnostisch team van het Centrum voor Jeugd en Gezin, de huisartsen en de scholen als het gaat om aandacht stoornissen en andere psychosociale problemen.</p> <p>Nogmaals benadrukken wij de noodzaak dat de gemeente haar eigen regierol versterkt in het kader van: één gezin, één plan, één regisseur. Wij verwijzen hierbij graag naar de toolkit jeugdhulp en integrale vroeg signalering van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.</p>	<p>afspraken over de invulling van het verwijfsrecht, zoals de wijze waarop de regierol van de gemeente kan worden versterkt en het verwijfsgedrag van (huis)artsen.</p>	
<p>3. Wij adviseren ook om meer aandacht te besteden aan preventieve activiteiten. Deze activiteiten kunnen zeker een bijdrage leveren aan het terugdringen van dure tweedelijns zorg.</p> <p>In het verlengde hiervan adviseren wij de gemeente de winnaars van de recente prijsvraag "Het Goede Idee" (gezinnen blijvend uit de financiële problemen of schulden te helpen) hierbij intensief en structureel te betrekken.</p> <p>Het is een voorbeeld van de door het College genoemde "knop": type ondersteuning waarbij gekeken wordt naar de voorliggende basisvoorziening. Er moeten meer van dit soort voorbeelden zijn.</p> <p>"Wanneer mensen geldzorgen hebben, geeft dit stress. En stress beperkt het denken in mogelijkheden. Het hebben en ervaren van een tekort doet iets met mensen, het heeft effect op hun bewegen, houding, mimiek en het denken over de toekomst. Het doorbreken van de vicieuze cirkel waarin gezinnen in financiële nood zich bevinden leidt tot meer stabiliteit van de gezinsleden",</p>	<p>Het advies om meer aandacht te besteden aan preventieve activiteiten is reeds onderdeel van het voorstel aan de raad (spoor 1: toegang en preventie). Bij de nadere uitwerking van deze maatregel wordt het advies over het betrekken van de winnaars van de prijsvraag 'Het Goede Idee' betrokken.</p>	<p>Dit is reeds onderdeel van het raadsvoorstel.</p>

<p>aldus de winnaars van de prijsvraag. Het is zeer aannemelijk, dat hierdoor het beroep op jeugdzorg afneemt.</p>		
<p>4. Het alternatief van het kamertrainingscentrum wordt door ons van harte ondersteund. Wij adviseren dan ook onderzoek te doen naar het opzetten van een business case over de mogelijkheden voor jongeren met een lichte zorgvraag om mee te doen met groepswonen met begeleiding. Concentratie geeft mogelijk (overlast) problemen. Wij stellen daarom voor de woonvoorzieningen voor deze groep te spreiden over verschillende locaties (wellicht kernen).</p> <p>Ten aanzien van de categorie (zware) kwetsbare jongeren in gesloten inrichtingen adviseren wij het volgende. Het verdient vanuit pedagogisch- en financieel opzicht sterk aanbeveling om in regionaal verband kleinschalige gezinshuizen te realiseren. Dit is zowel goedkoper als meer kind vriendelijk en geeft een betere basis op weg naar volwassenheid.</p>	<p>De concrete maatregel om een alternatief te organiseren voor het kamertrainingscentrum is op dit moment geen onderdeel van het voorstel aan de raad, omdat in regionaal verband wordt gewerkt aan de afbouw en ombouw van woonvoorzieningen. Dit is onderdeel van de Transformatieagenda Jeugdhulp 2018/2019 regio Zuidoost Utrecht. Er wordt o.a. een SWOT-analyse gemaakt om te onderzoeken welke zorgvormen regionaal nodig zijn. De door de ASD in haar advies genoemde gezinshuizen maken ook onderdeel uit van de Transformatieagenda Jeugdhulp.</p>	<p>Geen aanpassing.</p>
<p>5. Er zijn in de regio Zuidoost Utrecht 120 aanbieders gecontracteerd voor het verlenen van jeugdhulp en er zijn 400 contracten. Deze aanbieders kunnen allemaal zorg leveren aan kinderen en jongeren in de gemeente De Bilt. Naast grote aanbieders zijn er ook vele kleine aanbieders en alles wat daar tussen in zit.</p> <p>In een publicatie van Binnenlands Bestuur d.d. 15 oktober 2018 reageren deskundigen op het artikel "Kosten jeugdhulp rijzen de pan uit". Hun centrale stelling: Jeugdzorg kan veel efficiënter. Er zijn zorgaanbieders die diagnoses en begeleidingstrajecten bewust vertragen vanuit eigenbelang. In een dergelijke gedachtegang betekent afschalen van ondersteuning naar een goedkoper c.q. ander niveau in bedrijfseconomisch opzicht omzetverlies. Dergelijke perverse prikkels om zodoende zelf meer omzet te genereren betekent dus een directe verhoging van de kosten van de jeugdzorg. Men constateert verder té weinig inspectie vanuit de gemeente op de kwaliteit en toegankelijkheid van de zorgaanbieders.</p>	<p>Wij onderschrijven het belang van een rechtmatige en doelmatige uitvoering van de Jeugdwet. In regionaal verband is de sturing op naleving van contractuele afspraken als prioriteit genoemd naar aanleiding van de geconstateerde tekorten in het sociaal domein. Hier wordt de komende periode op regionaal niveau uitvoering aan gegeven.</p>	<p>Geen aanpassing.</p>

<p>Wij adviseren het College nader onderzoek te doen naar de rechtmatigheid en doelmatigheid van deze gang van zaken.</p>		
<p>6. A. Wij adviseren om de samenwerking met de kleine aanbieders onder de vlag van het Centrum van Jeugd en Gezin te stimuleren.</p> <p>B. We adviseren om toe te werken naar gezamenlijke uitgangspunten inzake de criteria voor verwijzing naar eerste- of tweedelijnszorg. Hiermee wordt voorkomen dat jongeren te lang (en onnodig) in de tweede lijns zorg verblijven alsook dat jongeren ten onrechte niet voorzien worden van eerste lijns zorg.</p> <p>Daarbij helpt het zeker als er door middel van convenanten afspraken komen over het doorverwijsgedrag van o.a. huisartsen, scholen, CJG en (kleine) zorgaanbieders.</p>	<p>Wij onderschrijven dat afspraken met huisartsen, scholen, CJG en kleine zorgaanbieders kunnen bijdragen aan het voorkomen van onnodige doorverwijzingen naar tweedelijnszorg. In het voorstel aan de raad hebben wij voorgesteld in dit verband twee maatregelen verder uit te werken: een intensievere samenwerking met partners in de toegang tot jeugdhulp en samenwerking tussen scholen en het CJG.</p>	<p>Dit is reeds onderdeel van het raadsvoorstel.</p>
<p>7. Het uitsluiten van bepaalde groepen cliënten voor HH1 is niet toegestaan. Het aanscherpen van criteria wel. Bijvoorbeeld: recht op huishoudelijke hulp is alleen te verkrijgen in combinatie met een chronische ziekte, mantelzorgtaak etc.</p> <p>Wij adviseren om de criteria voor toegang tot HH1 niet aan te scherpen. Wij adviseren u tevens om naar belanghebbenden duidelijk te communiceren wat deze huishoudelijke hulp inhoudt.</p> <p>Het decentralisatiebeleid is er op gericht om mensen zo lang mogelijk zelfstandig thuis te kunnen laten wonen. Het faciliteren van huishoudelijke hulp levert hieraan een belangrijke bijdrage. Door het aanscherpen van criteria ontstaat een verkeerd soort zuinigheid. Wij houden daarom een pleidooi om maatwerk te leveren aan ouderen met afnemende fysieke mogelijkheden. Voor het behoud van hun mogelijkheid om zelfstandig te wonen is dit belangrijk.</p>	<p>In het proces zijn meerdere ideeën ontwikkeld voor de wijze waarop aanpassingen van de huishoudelijke hulp 1 kunnen leiden tot kostenbesparing. Aan de raad hebben wij voorgesteld diverse denkrichtingen uit te werken om voor- en nadelen tegen elkaar af te wegen. Uw pleidooi om maatwerk te leveren aan ouderen met afnemende fysieke mogelijkheden, zullen wij in deze uitwerking meenemen. Daarbij zullen wij de te maken afwegingen toetsen aan bestaande jurisprudentie.</p>	<p>Dit advies wordt meegenomen in de nadere uitwerking van de maatregelen.</p>
<p>8. Kritischer inkopen materiele voorzieningen en woningaanpassingen, en afkoop kapitaallasten materiele voorzieningen. Dit zijn quick wins die eigenlijk direct kunnen worden doorgevoerd en direct besparing opleveren. Ons advies is dan ook om deze maatregelen zo snel mogelijk in te voeren. Ten aanzien van de inkoop van materiele voorzieningen en</p>	<p>Deze twee maatregelen zijn door ons niet opgenomen in het voorstel aan de raad vanwege de volgende redenen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het kritischer inkopen van materiële voorzieningen en woningaanpassingen gebeurt al. Voor veel materiële voorzieningen zijn aanbestedingsprocedures doorlopen (hulpmiddelen, trapliften). Voor woningaanpassingen zijn 	<p>Geen aanpassing.</p>

<p>woningaanpassingen verwijzen wij ook graag naar ons advies inzake robuustere uitvoering van het contractmanagement.</p>	<p>al op onderdelen samenwerkingsovereenkomsten met leveranciers afgesproken. Dit bestempelen als extra maatregelen om kosten te beheersen is daarmee niet passend.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De afkoop van kapitaallasten voor materiële voorzieningen levert weliswaar incidenteel iets op, maar als gemeente blijven we financiële middelen nodig hebben om materiële voorzieningen te bekostigen. Daarmee heeft het geen structureel effect op de kosten in het sociaal domein. <p>Ondanks uw advies, handhaven wij onze keuze om deze twee maatregelen niet op te nemen in het advies aan de raad.</p>	
<p>9. Alle maatregelen die gericht zijn op het geven van structuur, dagritme, initiatief, onderhouden en verstevigen van vaardigheden zijn belangrijk om mensen aan betaald werk te helpen. Het voorkomt dat er een te grote afstand ontstaat tot de arbeidsmarkt waardoor deze mensen niet meer aantrekkelijk zijn voor werkgevers.</p> <p>Wij staan positief tegenover deze maatregelen om de re-integratie te bevorderen.</p> <p>Dat geldt evenzeer voor het vragen van een tegenprestatie voor mensen met een bijstandsuitkering. Ook vrijwilligerswerk kan weer een opstap betekenen tot betaald werk. Lukt dat niet dat geeft het in ieder geval ritme, stabiliteit, zin en voldoening in hun dagelijks leven.</p> <p>Verder adviseren wij bijzondere aandacht aan de positie en arbeidsparticipatie van statushouders en vluchtelingen te schenken. Veel gemeenten beschikken inmiddels over speciale klantmanagers die gericht getraind zijn en meer aandacht kunnen besteden aan de toeleiding van deze groep naar de arbeidsmarkt.</p> <p>Wij adviseren de gemeente dit verder te onderzoeken.</p>	<p>Het vragen van een tegenprestatie naar vermogen en strengere sturing op de toegang tot voorzieningen om de afstand tussen inwoners en de arbeidsmarkt te verkleinen, zijn onderdeel van ons voorstel aan de raad.</p> <p>Daarnaast heeft de RDWI in haar (meerjaren)begroting 2019-2022 een actie opgenomen om een specialistische aanpak te ontwikkelen voor nieuwe inwoners met een bijstandsuitkering, waaronder statushouders. Daarmee is al voorzien in de door de ASD gevraagde bijzondere aandacht aan de positie en arbeidsparticipatie van statushouders en vluchtelingen.</p>	<p>Dit is reeds onderdeel van het raadsvoorstel.</p>
<p>10. Oneigenlijk gebruik c.q. misbruik dient daarom met kracht te worden aangepakt. Wij onderschrijven de voorgestelde maatregelen.</p>	<p>De maatregel fraude opsporen is onderdeel van het voorstel aan de raad (spoor 1: toegang en preventie).</p>	<p>Dit is reeds onderdeel van het raadsvoorstel.</p>

<p>11. Het hoeft natuurlijk geen betoog dat één fte volstrekt onvoldoende is om monitoring en controle adequaat te kunnen uitvoeren. Er bestaat hierdoor een hoog risico op ongewenste wegleffecten. Hier geldt: Pennywise and pound foolish.</p> <p>Wij adviseren om ten aanzien van de inkoop regionaal een steviger positie in te nemen, waardoor de regio gemeenten (Zuid Oost Utrecht) meer grip krijgen op de aanbieders. De kosten voor extra fte's en echt contractmanagement gaan voor de baat uit. Hier is een enorme verbeterpotentie aanwezig. Maak gebruik van de analyse en ervaringen van Wijk bij Duurstede.</p> <p>Het terugdringen van tekorten kan ook worden geëffectueerd door:</p> <ul style="list-style-type: none"> -zorgaanbieders financieel mede verantwoordelijk te maken voor het oplossen van de tekorten. -betere lokale verankering van de zorgaanbieders. <p>Dit vereist duidelijke regievoering van de gemeentelijke overheden.</p>	<p>Op regionaal niveau (ZOU) is een voorstel in voorbereiding om het regionaal contractmanagement te versterken. Daarvoor maken we gebruik van de concrete aanbevelingen van het onderzoek uit Wijk bij Duurstede over inkoop- en contractmanagement. Wij nemen uw aanbevelingen mee bij de verdere uitwerking.</p>	<p>Dit advies wordt meegenomen in de nadere uitwerking van de maatregelen.</p>
<p>12. Wij adviseren hoge prioriteit te geven aan het creëren van onderlinge helderheid.</p> <p>Tijdig opschalen en tijdig afschalen van ondersteuning vraagt om een krachtig samenspel tussen de verantwoordelijke organisaties, alsmede het vermijden van perverse prikkels.</p> <p>Hiervoor moet vanuit de regierol van de gemeente (ook in ZOU verband) dwingend met zorgaanbieders worden gesproken om in de keten, als verantwoordelijke zorgpartijen, hiervoor met een oplossing te komen.</p>	<p>Wij onderschrijven het belang van tijdig op- en afschalen van zorg. En wij vinden net als u dat dit een hoge prioriteit heeft. Daarom hebben wij het afschalen van zorg opgenomen als maatregel in het voorstel aan de raad (spoor 2: type ondersteuning).</p>	<p>Dit is reeds onderdeel van het raadsvoorstel.</p>
<p>13. Wij doen de volgende aanbevelingen:</p> <p>1. Zorg voor een meer kwantitatieve onderbouwing van het beleid. Maak gebruik van prospectieve informatie, breng in kaart wat de impact is van demografische ontwikkelingen op het zorggebruik en vertaal dat in financiële consequenties.</p> <p>In dit verband verwijzen wij naar de werkwijze in de gemeente Stichtse Vecht. Daar wordt data gestuurd gewerkt en men heeft een data specialist in dienst.</p>	<p>De meerwaarde van beter inzicht in cijfers hebben wij reeds bij advies 1 onderschreven. De informatievoorziening op orde krijgen is één van de drie prioriteiten van het aanvullende voorstel bij het programma Sociaal Domein ZOU. In de uitwerking hiervan zullen wij vragen aandacht te hebben voor goede voorbeelden van andere gemeenten, waaronder de gemeente Stichtse Vecht.</p> <p>Innovatie is voor ons een belangrijk speerpunt in de</p>	<p>Dit advies wordt meegenomen in de nadere uitwerking van de maatregelen.</p>

<p>Men heeft daar een monitor gebouwd waarmee de gemeente financieel overzicht kreeg in de transitie van het sociaal domein. Dit dashboard verbindt op een praktische wijze big data aan doelstellingen en de status van de gemeentelijke prestaties. De ambtelijke organisatie en de politiek verantwoordelijken maken daarop sturend beleid met een helder beeld van de aankomende zorgbehoeften. Ook zijn de data inzichten direct toepasbaar in de sociale wijkteams.</p> <p>2. De inzet van data management is toekomst gericht. Daarnaast kan de gemeente ook onderzoek uitvoeren naar de effecten en bijdragen, van robotica, andere vormen van digitale vernieuwing, sociale experimenten etc. Wij adviseren het College om meer "out of the box" te denken en tevens zorgaanbieders te stimuleren tot het doen van innovaties.</p> <p>3. Onderzoek ook de mogelijkheden van het fenomeen van sociale verzilvering. Bij veel ouderen is er een grote mate van kennis en ervaring aanwezig. Benut dit potentieel. Door actief mee te blijven doen, bevordert je de vitaliteit van ouderen hetgeen mogelijk leidt tot minder beroep op de WMO.</p> <p>4. De maatregelen in het eindrapport van het College zijn niet SMART geformuleerd. Maak inzichtelijk wanneer een maatregel is geslaagd (10% kostenreductie, of 20% etc.). Als meetbare indicatoren ontbreken dan blijven de maatregelen een vrijblijvend karakter houden.</p>	<p>transformatie in het sociaal domein. In het voorstel aan de raad hebben wij dit expliciet benoemd als maatregel (spoor 1: toegang en preventie) om beter te kunnen sturen op het resultaat voor de inwoner. Ook het fenomeen sociale verzilvering hoort hier wat ons betreft bij.</p> <p>Tot slot klopt het dat de maatregelen in het rapport niet SMART geformuleerd zijn. Dat is in deze fase ook nog niet mogelijk. De voorgestelde maatregelen zijn immers nog geen kant-en-klare projecten die op korte termijn tot kostenbesparing leiden. Hiervoor is het noodzakelijk dat wij in het sociaal domein onze partners betrekken en met hen de gekozen richtingen uitwerken in concrete acties die de beoogde veranderingen in gang zetten. Hiermee zullen wij starten nadat de raad een besluit heeft genomen over ons voorstel.</p>	
---	---	--